

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Απαντήσεις στα θέματα των Εισαγωγικών Εξετάσεων

τέκνων Ελλήνων του Εξωτερικού και

τέκνων Ελλήνων Υπαλλήλων στο εξωτερικό 2013

A1. Το κείμενο αναφέρεται στους λόγους δημιουργίας άγχους στους νέους και σε τρόπους χειρισμού του. Η συμπεριφορά ενός εφήβου αλλά και η ίδια η ύπαρξή του επηρεάζονται από την ανάγκη του να προβάλλει μια θετική εικόνα του εαυτού του. Μέσω «μηχανισμών άμυνας» τα παιδιά προσπαθούν να μετριάσουν το άγχος τους, διατηρώντας αλώβητη την αυτοεκτίμησή τους. Βασική πηγή άγχους αποτελεί η επιτυχία στις σχολικές εξετάσεις και η ανησυχία για την περαιτέρω κοινωνικοποίηση. Διαπιστώνεται ότι η σχολική αποτυχία ούτε συνεπάγεται δυστυχία ούτε προκαλεί παραβατικότητα. Στην άλλη πλευρά, η επιτυχία δεν είναι συνυφασμένη με την ευτυχία, καθώς κλονίζεται συχνά από τις κοινωνικές συνθήκες, τα συναισθηματικά προβλήματα και γενικότερα τις συγκυρίες. Καταληκτικά επισημαίνεται πως το άγχος στην ακραία του μορφή θέτει εμπόδια στις αποδόσεις του ατόμου και για την αποπομπή του προτείνεται η δημιουργία ασφάλειας μέσω του κοινωνικού περιβάλλοντος του καθενός.

B1. Πράγματι, οι γονείς και οι δάσκαλοι, με όσα λένε και πράττουν, συμβάλλουν στην δημιουργία της αίσθησης που έχει ο έφηβος για την προσωπική του αξία. Κατά την εφηβεία ο νέος βιώνει έντονες ψυχολογικές διακυμάνσεις: από τη χαρά στη λύπη, από τον ακραίο ενθουσιασμό στην πλήρη απογοήτευση. Συχνά φαινόμενα αποτελούν η ανασφάλεια, η επιθετικότητα, οι εκρήξεις θυμού, η έλλειψη εμπιστοσύνης και αυτοπεποίθησης. Μέσα σε αυτήν την συναισθηματική αστάθεια, οι γονείς και οι δάσκαλοι, μέσω της γόνιμης κριτικής, του επαίνου και της καθοδήγησης, μπορούν να εξαλείψουν τις αδυναμίες του νέου και να τον ενθαρρύνουν για νέες προσπάθειες. Στην

αντίθετη περίπτωση, θα οδηγήσουν σε προσβολή της αξιοπρέπειάς του και σε μείωση της αυτοεκτίμησής του. Συνεπώς, στόχος των φορέων κοινωνικοποίησης επιβάλλεται να είναι η στήριξή τους κατά το διάστημα που ο νέος διαπλάθει τον χαρακτήρα του.

B2. α. Κυρίαρχος τρόπος πειθούς: η επίκληση στη λογική.

Μέσα πειθούς: επιχειρήματα και τεκμήρια (παραδείγματα, αλήθειες, γεγονότα).

«Αρκετοί καλοί .. δυστυχισμένη ζωή».

β. Η δομή της δεύτερης παραγράφου διαρθρώνεται ως εξής :

Θεματική περίοδος : «Τα παιδιά ... ενήλικες».

Λεπτομέρειες : «Αυτοί οι μηχανισμοί ... άγχους ».

Κατακλείδα : «Το άτομο ... ταλαιπωρία».

B3. α. «Τα παιδιά από πολύ νωρίς στη ζωή τους υιοθετούν πολύπλοκους τρόπους».

Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική:

Πολύπλοκοι τρόποι υιοθετούνται από τα παιδιά από πολύ νωρίς στη ζωή τους.

«Σε ένα μεγάλο βαθμό χρησιμοποιούμε τους μηχανισμούς άμυνας ασυνείδητα».

Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική:

Οι μηχανισμοί άμυνας χρησιμοποιούνται σε ένα μεγάλο βαθμό ασυνείδητα.

β. «μηχανισμούς άμυνας»: ειδική ορολογία / μεταφορά

«κακοί» μαθητές: μεταφορά / ειρωνεία

«ευτυχία» της ησυχίας : ειρωνεία

B4. α. ακατάπαυστα = ασταμάτητα, αδιάκοπα, συνεχώς

βασική = κύρια, θεμελιώδης, ουσιαστική

θεωρούν = κρίνουν

προσπάθεια = απόπειρα

καινούρια = νέα

β. σημαντική ≠ ασήμαντη

αυξάνουν ≠ μειώνουν

ασυνείδητα ≠ συνειδητά

άγνωστος ≠ γνωστός

κερδίζουν ≠ χάνουν

Γ1. Κειμενικό είδος: άρθρο

Τίτλος:

Ενδεικτικός πρόλογος

Το άγχος χαρακτηρίζεται ως «ασθένεια του αιώνα μας». Η κυρίαρχη αντίληψη είναι πως αποτελεί ψυχοσωματική ασθένεια που παραλύει τις δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου και του αφαιρεί τη δυνατότητα της χαράς. Μια άλλη άποψη όμως το θεωρεί κίνητρο που δεν επιτρέπει στον άνθρωπο να εφησυχάσει, αλλά τον οδηγεί στη δράση, στην πρόοδο και στη χαρά της δημιουργίας. Αναζητώντας τα αίτια του προβλήματος, ίσως ο άνθρωπος καταφέρει να υπερνικήσει το παθολογικό άγχος και να αξιοποιήσει υπό ορισμένες προϋποθέσεις τη θετική του μορφή.

Κύριο μέρος

α' ζητούμενο: τα προβλήματα και οι συνθήκες που προκαλούν άγχος στη σύγχρονη εποχή

- Η στείρα τεχνοκρατική αντίληψη απομάκρυνε το άτομο από την πνευματική καλλιέργεια, με συνέπεια την έλλειψη εσωτερικής πληρότητας, την ψυχική ανισορροπία, την απαισιοδοξία και το άγχος. Επιπλέον, η υπερεξειδίκευση τυποποίησε την εργασία και μείωσε τον προσωπικό ελεύθερο χρόνο, ενώ υποδούλωσε τον άνθρωπο στη μηχανή και τον μετέτρεψε σε όργανο της παραγωγής, με τίμημα το έντονο εργασιακό άγχος.

- Η θεοποίηση του χρήματος και η διόγκωση των ανθρώπινων αναγκών, που προκάλεσαν η μόδα, η διαφήμιση και, γενικότερα, τα μέσα ενημέρωσης, εγκλωβίζουν το άτομο στον υπερκαταναλωτισμό και το μαζοποιούν. Κατά συνέπεια, ο άνθρωπος εθίζεται στο κυνήγι του κέρδους και στον ανελέητο ανταγωνισμό, γίνεται ανικανοποίητος, άπληστος, κερδομανής, γι' αυτό βιώνει την ψυχική κόπωση και το άγχος.
- Οι πολλαπλές απαιτήσεις της εποχής, οι σύνθετοι ρόλοι που αναλαμβάνει το άτομο, το μόνιμο άγχος των υποχρεώσεων, η προσπάθεια για αναγνώριση, για κοινωνική δύναμη και κύρος, αναμφίβολα, αποτελούν λόγους έντονου στρες. Η σύγχρονη ζωή φέρει τον άνθρωπο σε διαρκή εγρήγορση και αναμονή, ώστε να είναι ευέλικτος και ευπροσάρμοστος αλλά και να αντέχει την υπερβολική ψυχολογική πίεση.
- Η απομάκρυνση από το φυσικό τρόπο διαβίωσης σε συνδυασμό με το «αβίωτο» των μεγαλουπόλεων (γρήγοροι ρυθμοί ζωής, κυκλοφοριακό χάος, συνωστισμός, τυποποιημένη ζωή και επικοινωνία, μοναξιά κ.λπ.) υποβάλλουν το σύγχρονο άνθρωπο σε βιολογική αλλά και ψυχική δοκιμασία.
- Η αμφισβήτηση αξιών, η ιδεολογική σύγχυση, η έλλειψη οραματισμού, πίστης σε υψηλούς στόχους - ιδανικά, ισοπέδωσαν τον ψυχισμό του ατόμου και επέφεραν ηθική εξαχρείωση. Ο άνθρωπος νιώθει πλέον μετέωρος, αδύναμος να βρει στήριγμα στη ζωή του.
- Η κατίσχυση φαινομένων κοινωνικής νοσηρότητας (λ.χ. έξαρση επιθετικότητας, εγκληματικότητας, χρήσης ναρκωτικών κ.ά.) προξενούν αγωνία, ανασφάλεια και εν γένει ψυχική πίεση στο σύγχρονο άνθρωπο.
- Ο συγκεντρωτισμός της εξουσίας, η υπονόμηση της δημοκρατίας, η ευνοιοκρατία, τα ζωτικά προβλήματα (π.χ. ανεργία, οικονομική δυσπραγία, αδικίες), η οικολογική καταστροφή, οι πολεμικές εστίες, η απειλή των πυρηνικών, οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις αλλά και, γενικότερα, η αίσθηση της ανεξέλεγκτης μεταβολής των πάντων (αντιλήψεις, συμπεριφορές, συνήθειες πρακτικές) επιφέρουν αβεβαιότητα, ανασφάλεια και φόβο για το μέλλον της ανθρωπότητας, κυρίως στη νεολαία.
- Η δυσλειτουργία των φορέων αγωγής, όπως αυτή καταδεικνύεται από την καταπίεση ή την άμετρη ελευθερία στην οικογένεια, τους αλληλοσυγκρουόμενους γονεϊκούς ρόλους κ.ά., τις υπερβολικές σχολικές απαιτήσεις, τη βαθμοθηρία, το σύστημα εξετάσεων αλλά και η αρνητική επίδραση των Μ.Μ.Ε., με την παραπληροφόρηση ή την προβολή αρνητικών προτύπων, συνθλίβουν την προσωπικότητα του ατόμου και γεμίζουν με άγχος την ψυχή του.

β' ζητούμενο: προϋποθέσεις με τις οποίες το άγχος θα ελέγχεται και θα αποβαίνει δημιουργικό

A. Άτομο

Επειδή το άγχος λειτουργεί ως παθολογική ψυχική κατάσταση, απαιτεί ριζική αντιμετώπιση με αλλαγή του τρόπου ζωής. Γι' αυτό χρειάζεται:

- Μέριμνα για ψυχοπνευματική καλλιέργεια με την απόκτηση ποικίλων ενδιαφερόντων, όπως είναι η ενασχόληση με την τέχνη, με γνήσιες μορφές ψυχαγωγίας, με τον αθλητισμό, η συμμετοχή σε συλλόγους, οργανώσεις, ομίλους.
- Εγκράτεια, ιεράρχηση εφικτών στόχων και αναγκών το άτομο επιβάλλεται να μη γίνεται άθυρμα της διαφήμισης, του καταναλωτισμού και της υλικής ευδαιμονίας, αλλά να πραγματοποιεί ενδοσκοπήση και αυτοκριτική στοχεύοντας στην κατάκτηση της αυτογνωσίας.
- Πίστη σε ηθικές αξίες και ιδανικά, επιδίωξη ουσιαστικής νοηματοδότησης της ζωής.
- Αποκατάσταση των σχέσεων με το συνάνθρωπο με αλtruισμό, αλληλεγγύη, αλληλοκατανόηση, φιλία, αγάπη. Η προσπάθεια για σύναψη ορθών διαπροσωπικών σχέσεων απαιτεί ειλικρινή και ουσιαστική επικοινωνία, κατανόηση και γνήσιο ενδιαφέρον.
- Ομαλή ένταξη στην κοινωνία και στην παραγωγική διαδικασία με δημιουργική αφομοίωση των κανόνων και των αξιών τους.
- Προσπάθεια για αποβολή της καθημερινής έντασης ανακτώντας την επαφή με τη φύση.

B. Φορείς κοινωνικοποίησης

Η άρση των αρνητικών εικόνων της σύγχρονης ζωής, που πυροδοτούν το άγχος, προϋποθέτει:

- Συμπόρευση τεχνικού και πνευματικού πολιτισμού με αδιάλειπτη προσπάθεια για εξισορρόπηση υλικοτεχνικού γιγαντισμού και ηθικοπνευματικού νανισμού.
- Παροχή ανθρωπιστικής παιδείας, προκειμένου να σφυρηλατηθούν ολοκληρωμένες, πολύπλευρες προσωπικότητες που θα διακρίνονται για τον αυτοέλεγχο, την αυτοκυριαρχία και την αυτογνωσία.
- Καλλιέργεια ηθικής, επικράτηση δικαιοσύνης και αξιοκρατίας, προάσπιση των δικαιωμάτων του ατόμου.
- Κράτος πρόνοιας, άσκηση κοινωνικής πολιτικής (π.χ. ίδρυση κέντρων ψυχολογικής υποστήριξης ατόμων, ενίσχυση πολιτιστικών κέντρων). Ο σύγχρονος αγχώδης άνθρωπος χρειάζεται αρωγή και καθοδήγηση, ώστε να αναλάβει πρωτοβουλίες, να γίνει δραστήριο και δημιουργικό μέλος της κοινωνίας, αποβάλλοντας το άγχος και τον πεισιμισμό.
- Μέριμνα για ομαλή κοινωνικοποίηση, παροχή επαγγελματικού προσανατολισμού, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, για την

καταπολέμηση της ανεργίας και της ανασφάλειας που βιώνει έντονα ο άνθρωπος για το μέλλον του.

- Βελτίωση των συνθηκών εργασίας μέσα σε ένα ανθρώπινο περιβάλλον, αποφυγή της τυποποίησης και της μονομέρειας.
- Αύξηση του ελεύθερου χρόνου και γόνιμη χρήση του σε αξιόλογες δραστηριότητες.
- Αναβάθμιση των συνθηκών ζωής στις μεγαλουπόλεις και μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ενδεικτικός επίλογος:

Το άγχος οφείλεται στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας και επιτείνεται από τον τρόπο που αντιμετωπίζει ο καθένας τη ζωή του. Οι αρνητικές ψυχοσωματικές και κοινωνικές επιπτώσεις του μπορούν να περιοριστούν με την αλλαγή των συνθηκών ζωής και την αναθεώρηση των ατομικών και κοινωνικών στόχων και επιδιώξεων.